

PAPP TEKLA

Az apport megítélése a Legfelsőbb Bíróság döntéseiben és a Társasági törvény apportálásra vonatkozó szabályainak hatása a joggyakorlatra

E tanulmány célja annak ismertetése, hogy a Magyar Köztársaság Legfelsőbb Bírósága (a továbbiakban: LB) milyen feltételeket támaszt a gazdasági társaságba a tagok által bevitelre, nem pénzbeli hozzájárulásokkal szemben; a LB döntései alapján mi apportálható, és mi nem; hogyan kell megjelölni a társaság alapító okirataiban az apportot. E témakörök kifejtésénél döntően a LB publikussá tett eseti döntései körében kívánunk maradni, e gyakorlatban fel nem merült, elméleti jellegű feltevésekre (pl.: az ipari minta apportálhatóságára) nem kívánunk kitérni. Lezárásként az "új" Társasági törvény¹ idevágó rendelkezéseit vizsgáljuk meg abból a szempontból, hogy eredményezhetik-e a LB joggyakorlata módosulását e tárgykörben.

Az eddig ismertetettek alapján munkánk a következő részekre tagolódik:

- I. Az apportálás szükségszerűsége és feltételei
- II. Apportálható nem pénzbeli hozzájárulások
- III. Nem apportálható nem pénzbeli hozzájárulások
- IV. Az apport megjelölése a gazdasági társaságok társasági szerződéseiben
- V. A Gt. apporttal kapcsolatos rendelkezéseinek értelmezéséből adódó, esetleges hatások a LB gyakorlatára

I. Az apportálás szükségszerűsége és feltételei

A gazdasági társaságok üzletszerű közös gazdasági tevékenység folytatására alakulnak, az ilyen jellegű cél megvalósításához pedig elengedhetetlenül szükséges a vagyon. Mivel közösen megállapított célra, közös tevékenység folytatására alapítják a tagok a gazdasági társaságokat, így az ezt fedező vagyont is közösen kell rendelkezésre bocsátaniuk; azaz egyik tag sem vonhatja ki magát a vagyoni hozzájárulás teljesítésének kötelezettsége alól, kötelessége minden tagnak – ha eltérő mértékben is – a társaság működését megalapozó tőke szolgáltatásában résztvenni; ez tagsági jogviszonyuk létrejöttének is előfeltétele.

A jogalkotó ezen, a társaság létét befolyásoló kötelezettség betartását és betartatását azáltal éri el, hogy egyrészt a társasági szerződés alapvető, kötelező elemévé teszi a tagi

¹ 1997. évi CXLIV. tv. (a továbbiakban: Gt.)

vagyonai hozzájárulás mértékének, rendelkezésre bocsátása módjának és idejének² meghatározását; másrészt kogens szabályban³ rögzíti: a gazdasági társaság alapításához szükséges, hogy valamennyi tag vagyoni hozzájárulást teljesítsen.

A tagok vagyoni hozzájárulása eltérő értékű és fajtájú (pénzbeli, illetve nem pénzbeli, azaz pénzbetét vagy apport) lehet.⁴

Az apportálás (a nem pénzbeli hozzájárulás rendelkezésre bocsátása) sajátos társasági jogi jogintézmény, amely tárgyának (a nem pénzbeli betétnek) fogalmát sem törvényi szinten, sem a joggyakorlatban nem dolgozták ki, csak mibenlétével kapcsolatos kritériumokra találunk utalást; ezek: az apport tárgyának

- a) vagyoni értékkel kell bírnia,
- b) forgalomképesnek kell lennie, és
- c) végrehajtás alá vonható kell legyen.

Mit értünk az egyes feltételek alatt?

ad a) A nem pénzbeli hozzájárulás tárgyának pénzben kifejezhető értékkel kell rendelkeznie. Értéktelen tárgy apportálása mind a társaság működésének szempontjából, mind hitelezővédelmi szempontból, mind a tagtársak érdekeit és a forgalom biztonságát tekintve megengedhetetlen és teljességgel haszontalan.

ad b) A forgalomképesség a jogosult szempontjából a szabad átruházhatóságot jelenti.⁵ Ezen követelmény a nem pénzbeli betét rendelkezésre bocsátása szempontjából azért jelentős, mert az apportáló tag tulajdonából a gazdasági társaság tulajdonába kell kerülnie az apporttárgynak. Tehát dolgok apportálására csak akkor kerülhet sor, ha a Ptk 117. §-ban meghatározott feltételek együttesen fennállnak:

- csak a tulajdonos ruházhatja át a dolog tulajdonjogát
- érvényes jogcím szükséges az átruházás érvényességéhez
- a dolognak az átruházó hatalma alól a tulajdonjog megszerzőjének hatalmába kell kerülnie, birtokba adással vagy más módon
- az átruházásnak tulajdonátruházási szándékkal kell létrejönnie
- ingatlan esetén pedig a tulajdonosváltás ingatlannyilvántartási bejegyzése is szükséges.⁶

A nem pénzbeli betét csak úgy válhat a társaság vagyonává, ha a gazdasági társaság rendelkezése alá kerül, azaz elszakad az apportőr személyétől,⁷ a lényeget tekintve áruként viselkedik a nem pénzbeli hozzájárulást teljesítő tag és a gazdasági társaság viszonylatában.

ad c) A forgalomképességhez szorosan kapcsolódik a végrehajthatóság követelménye, hisz' az átruházhatóság valamennyire magába foglalja ezt az ismérvet is: a végrehajtás alá vont vagyontárgy értékesíthetőségét.⁸ Másrészt e kritérium alatt értjük a hitelezői igények kielégítését is, a vagyontárgy hasznosíthatósága révén.⁹ Tehát mindig meg kell vizsgálni az apportálandó vagyontárgyat abból a szempontból is, hogy a gazdasági társa-

² Gt. 11. § d) pontja.

³ Gt. 12. § (1) bek. első fordulata.

⁴ Gt. 12. § (1) bek. második fordulata.

⁵ Id.: LB. Cgf. 31.217/1994., és Cg.törv. 32.069/1990.

⁶ Id.: LB. Gf.II.33.696/1992.

⁷ Id.: LB. Cgf.II.30.656/1991.

⁸ Id.: LB. Cg.törv.II.32.070/1991.

⁹ Id.: LB. Cg.törv.II.32.070/1991.

ság megszűnése esetén alkalmas-e arra, hogy kielégítsék belőle a hitelezőket, azaz végrehajtási eljárás során ezek lefoglalhatóak-e és értékesíthetőek-e.¹⁰

II. Apportálható nem pénzbeli hozzájárulások

Az 1988. évi VI. törvény szabályaira¹¹ alapozva három apportcsoportot (dolgok, szellemi alkotások, jogok) tekintünk végig; az apportálhatóság feltételeinek fennálltát elemezzük, s azt, hogy ezek alapján a vizsgált vagyoncsoportok hogyan apportálhatók.

a) A dolog apportálhatósága

A dolog ismerveiből (emberi uralom alá vonható, fizikai léttel bíró, testi tárgy)¹² adódóan általában megfelel a fentebb említett kritériumoknak.

A LB publikált gyakorlata arra utal, hogy *ingókat* érintő jogviták a legfelsőbb bírói fórum szintjéig csekély számban jutnak el. Pozitív tartalmú döntés – értve ez alatt az apportálhatóság megállapítását – a következő tényállásokkal kapcsolatban született:

- telex, telefax készülék (nem vonal) apport tárgya lehet,¹³ mert megfelel az apporttal szemben támasztott követelményeknek;
- gépkocsi, pótkocsi¹⁴ is bevihető gazdasági társaságba apportként, ha a gépjármű-nyilvántartási adatok szerepelnek a társasági szerződésben és a rendelkezésre bocsátó tag tulajdonjogát igazolja;

Az ingó dolgokkal ellentétben az *ingatlan* apportálhatóságának kérdését számos közzétett ítélet érinti:

- Nem pénzbeli betét csak az egész ingatlan, vagy annak eszmei hányada lehet.¹⁵
- Ingatlan apportőre nem lehet más, csak akinek tulajdonjogát az ingatlan-nyilvántartásba már bejegyezték¹⁶ és hiteles tulajdoni lap másolattal igazolni is tudja, hogy az ingatlan feletti rendelkezési jog megilleti.
- A gazdasági társaság bejegyzési kérelme előterjesztésének időpontjában az ingatlan, vagy annak meghatározott tulajdoni hányada tulajdonjogának átruházhatósága nem lehet vitás.¹⁷ Éppen ezért az apporttárgy önálló ingatlanná alakítását

¹⁰ Id.: LB. Cg törv.II.32.069/1990.

¹¹ 1988. évi VI. törvény a gazdasági társaságokról:

22. § (2) A társaság vagyona alapításkor a tagok pénzbetétéből (pénzbeli hozzájárulásából), valamint az általuk rendelkezésre bocsátott nem pénzbeli betétből (hozzájárulásból) áll. A nem pénzbeli betét bármilyen, vagyoni értékkel rendelkező forgalomképes dolog, szellemi alkotás és vagyoni értékű jog lehet.

161. § (3) Nem pénzbeli betétként - a 22. § (2) bekezdésében meghatározott feltételek fennállása esetén is - csak olyan végrehajtható dolgot, továbbá olyan szellemi alkotást vagy jogot lehet figyelembe venni, amelyet utóbb a gazdasági társaság harmadik személy hozzájárulása (engedélye) nélkül ruházhat át.

253. § (1) Nem pénzbeli hozzájárulásként - a 22. § (2) bekezdésében meghatározott feltételek fennállása esetén is - csak olyan végrehajtható dolgot, továbbá olyan szellemi alkotást vagy jogot lehet figyelembe venni, amelyet utóbb a gazdasági társaság harmadik személy hozzájárulása (engedélye) nélkül ruházhat át.

¹² Ptk. 94. § (1) Minden birtokba vehető dolog tulajdonjog tárgya lehet.

¹³ Id.: LB. Gf.II.31.344/1992.

¹⁴ Id.: LB. Cgf.VII.30.254/1994.

¹⁵ Id.: LB. Cgf.VII.32.175/1992.

¹⁶ Id.: LB. Cgf.VII.32.175/1992.

¹⁷ Id.: LB. Cgf.II.30.860/1990., LB. Cgf.VII.31.993/1993.

eredményező földhivatali eljárás folyamatban léte nem szolgálhat indokul a cég-bejegyzési eljárás felfüggesztésére.¹⁸

- A társasági szerződés rendelkezéseiből ki kell tűnnie a vagyoni hozzájárulás jogcímének is,¹⁹ a gazdasági társaság csak érvényes írásbeli szerződés alapján²⁰ szerezheti meg az apportált ingatlan tulajdonjogát. Mind a jogszabályi rendelkezés,²¹ mind a bírói gyakorlat egyértelmű a tekintetben, hogy a társasági szerződésnek tartalmaznia kell azt, hogy a tag milyen formában bocsátja a társaság rendelkezésére az apportot. Azaz, ha ingatlan rendelkezésre bocsátása esetén a "tulajdonjog" kifejezés használata elmarad, akkor az apportálás vonatkozhat akár az ingatlan ingyenes használatára, akár bérletére, vagy az ingatlanon fennálló vagyoni értékű jog átruházására is.²²
- Megkönnyíti az ingatlan apportálhatóságát a LB azon állásfoglalása,²³ amelyben rögzíti, hogy az ingatlan társasági tulajdonba adása nem adásvételi szerződés révén történik, ezért az ingatlanra kötött elővásárlási jog nem érvényesülhet. A döntés indokai szerint azért nem valósulhatnak meg az elővásárlási jog gyakorlásának feltételei, mert az apportőr nem ellenértéket kap a gazdasági társaságba bevitt vagyonért, hanem tagsági jogot szerez.
- Önmagában az a tény, hogy az ingatlant jelzálogjog terheli, nem zárja ki forgalomképességét és apportálhatóságát.²⁴ A jelzálogjog jogosultjának hozzájáruló nyilatkozata csak akkor szükséges az apportáláshoz, ha az ingatlan-nyilvántartásba elidegenítési és terhelési tilalmat is bejegyeztek a jelzálogjog biztosítékként.²⁵
- Haszonélvezeti joggal terhelt ingatlan is apportálható,²⁶ ha az ingatlan-nyilvántartásban feltüntetett módon forgalomképessége nincs kizárva. A Ptk. 157. §-ának (3) bekezdése alapján a haszonélvezőnek csak akkor kell hozzájárulnia az ingatlan tulajdonjogának átruházásához, ha ez a haszonélvezőre hátrányos változást jelent, vagy a haszonélvezeti jog megszűnését eredményezi. Így a gazdasági társaság a haszonélvezeti jog jogosultjának hozzájárulása nélkül el tudja idegeníteni az ingatlant, ha a haszonélvezeti jog érintetlenül marad.²⁷

A dologkapcsolatok nem pénzbeli betétként való megítélése is problémát vetett fel a joggyakorlatban egy szülő-ültetvény apportálhatósága kapcsán.²⁸ A Ptk. rendelkezéseinek megfelelően²⁹ az alkotórész osztozik a földolog jogi sorsában, ezért "a törvényi szabályozás szerint az alkotórész olyan speciális, kettős tartalmú jogi fogalom, amely nem csupán szoros fizikai kapcsolatot jelent a földologgal, hanem (a szétválasztás következményeként bekövetkező tetemes anyagi kár következtében) gazdasági érdeket is. Mivel

¹⁸ Id.: LB. Cgf.II.30.860/1990., LB. Cgf.VII.31.993/1993.

¹⁹ Id.: LB. Cgf.VII.31.993/1993.

²⁰ Id.: LB. Kfv.I.27.823/1995.

²¹ Gt. II. § d) pontja.

²² Id.: LB. Kfv.I.27.823/1995.

²³ Id.: LB. Gf.VII.32.221/1994.

²⁴ Id.: LB. Cgf.VII.30.254/1994.

²⁵ Id.: LB. Cgf.VII.30.254/1994.

²⁶ Id.: LB. Cgf.VII.33.720/1993.

²⁷ Id.: LB. Cgf.VII.33.720/1993.

²⁸ Id.: LB. Cgtörv.II.31.869/1990.

²⁹ Ptk. 95. § (1) A tulajdonjog kiterjed mindarra, ami a dologgal olyképpen van tartósan egyesítve, hogy az elválasztással a dolog vagy elválasztott része elpusztulna, illetőleg az elválasztással értéke vagy használhatósága számottevően csökkenne (alkotórész).

a szőlőtelepítés csak az általa elfoglalt földterülettel együtt vehető birtokba, illetőleg azért, mert a kitermelését követően értéke számottevően csökken, ezért alkotórésznek minősül, amely önmagában nem forgalomképes.³⁰ Emellett a szőlő- (vagy bármilyen zöldség-gyümölcs) telepítés a Ptk. 94. § (1) bekezdésével ellentétben önállóan nem vehető birtokba, ezért csak a földterülettel együtt apportálható. Az elválasztott gyümölcs viszont minősülhet olyan dolognak, amelyet a föld tulajdonosa "hasznok szedése" címén átengedhet.

Ha az apportőr földterület nélkül épületet kíván nem pénzbeli betétként a gazdasági társaság rendelkezésére bocsátani, akkor a cégbíróság a cégbejegyzési eljárás során köteles megvizsgálni, hogy az épület földrészlettől eltérő tulajdonjoga bejegyezhető-e az ingatlannyilvántartásba; ennek függvénye lesz az épület apportképessége.³¹

b) A szellemi alkotások apportálhatósága

E jogterületet illetően közzétett állásfoglalásokra kisebb számban bukkanhatunk, s a közzölt döntések is a szellemi alkotások jogának szűk szegmensére korlátozódnak; főként a know-how-val kapcsolatosak.

A Legfelsőbb Bíróság 52. számú Gazdasági Kollégiumi Állásfoglalásának megfelelően a know-how (gazdasági, műszaki, szervezési ismeretek és tapasztalatok összessége) vagyoni értékű, forgalomképes szellemi alkotás, ha a maga teljességében tárgyasul, azaz nemcsak gondolathordozó lesz, hanem dologgá is válik.³² Jelentőségét az adja, hogy egy korlátozottan hozzáférhető, de – relative, a felhasználótól függően – jól hasznosítható ismeretanyagról van szó.³³

Védjegy úgy apportálható gazdasági társaságba, ha a védjegyjogot szerzővel átruházzák.³⁴ A szerződéskötést be kell jelenteni az Országos Találmányi Hivatalnak, és a hatóság hivatali határozatát is csatolni kell a cégiratokhoz.³⁵

c) Jogok apportálhatósága

Az ingatlanon fennálló jogokkal kapcsolatban elvi éllel szögezi le³⁶ a LB, hogy nemcsak az ingatlan tulajdonjogát lehet apportálni, hanem minden ingatlanra vonatkozó vagyoni értékű jogot is. Apportörként nemcsak a tulajdonos, hanem a jog jogosultja is szóba jöhet, de csak akkor, ha az ingatlan tulajdonosa jognyilatkozatában egyértelműen hozzájárul³⁷ ahhoz, hogy utóbb a gazdasági társaság az apport tárgyát engedélye nélkül átruházhassa, enélkül ugyanis korlátozott forgalomképességről beszélhetünk csak.

Ennek alapján megállapítható, hogy ingatlan bérleti joga forgalomképes,³⁸ ellenértékért átruházható, apporttárgy lehet. Helyiség bérleti jogának apportként való szolgáltatásához olyan írásbeli szerződés szükséges, amely tartalmazza a bérbeadó hozzájárulá-

³⁰ Id.: LB. Cgtörv.II.31.869/1990.

³¹ Id.: LB. Cgtörv.II.31.118/1990.

³² Id.: LB. Gf.VII.30.134/1993.

³³ Id.: LB. Cgtörv.II.32.070/1991.

³⁴ Id.: LB. Cgtörv.II.30.559/1991.

³⁵ Id.: LB. Cgtörv.II.30.559/1991.

³⁶ Id.: LB. Kfv.I.27.823/1995.

³⁷ Id.: LB. Cgf.II.33.385/1993.

³⁸ Id.: LB. Cgf.31.217/1991., LB. Cgtörv.II.31.422/1990.

sát, ill. önkormányzati bérlakás esetén az önkormányzati rendeletben közzétett hozzájárulási feltételeket.³⁹

Ingatlan használati joga is lehet apport,⁴⁰ amennyiben harmadik személy hozzájárulása nélkül lehet utóbb átruházni. Ugyanis a Ptk. 165. § (1) bekezdése értelmében a használat jogának gyakorlása másra nem engedhető át; a jogszabályi megfogalmazásból következően ez a tilalom a használóra vonatkozik, azaz a használatba adó rendelkezhet másként. A tulajdonos jóváhagyásának csatolása itt is az apportálás előfeltétele.

Hasonló a szabály a lízingtárgyak használati jogának⁴¹ apportként való rendelkezésre bocsátásánál is: a sajátos "allízinghez" mindig kell a tulajdonos hozzájáruló nyilatkozata. [A lízingbe vevő a lízingelt vagyontárgy tulajdonjogát – nem lévén lízingbe adó (tulajdonos) – nem apportálhatja.]

Az ingatlantól független jogok sorát folytatva elmondható, hogy egy cég goodwillje is vagyoni értékű, forgalomképes jog.⁴² Azáltal, hogy egy ismert cég névhasználatát engedélyezi apportként, az alapítandó gazdasági társaság az üzleti életben az ismertség biztosította előnyök révén haszonra tud szert tenni. A cégnév használatának átengedésénél az ezt apportáló tag a társaságtól való megváláskor nem vonhatja el a társaságtól ezen apporttárgyat.⁴³

Ami az értékpapírok apportálhatóságát illeti, csak a váltót érintő esetet tett közzé a LB. "A váltó forgalomképes értékpapír, amely nemcsak bizonyítja, hanem meg is testesíti a benne foglalt jogot, illetve kötelezettséget, vagyis vagyoni értékkel bír. Adott esetben a váltók alapján az a társaság volna köteles pénzfizetésre, amely társaság vagyonába kívánják adni az apportőrök a váltókat. Kétségtelenül, amennyiben a társaság tartozását a váltójogosult (hitelező tag) elengedi, az a társaság számára vagyonnövekedést eredményez."⁴⁴ A váltóhoz kapcsolódó problematikát munkánk következő részében (nem apportálható nem pénzbeli hozzájárulások cím alatt) még érintjük.

A korlátolt felelősségű társaság tagja üzletrészt másik gazdasági társaságba apportálhatja, amennyiben a kft. társasági szerződése nem zárja ki az üzletrész harmadik személyre való átruházását. Ilyen esetben az üzletrész – a Gt. 133. § (1) bekezdésének⁴⁵ jelentésére alapozva – vagyoni értékkel bír és forgalomképes,⁴⁶ nem pénzbeli betét tárgya lehet.

III. Nem apportálható nem pénzbeli hozzájárulások

E cím alatt kifejtendők egyrészt az előző rész tartalmi egységeihez szorosan kapcsolódnak (csak ellentétes előjellel), másrészt új – megkérdőjelezhető létjogosultságú – apporttárgyak is tárgyalásra kerülnek.

Elsőként tegyünk említést a legalapvetőbből:

³⁹ Id.: LB. Cgf.II.33.385/1993.

⁴⁰ Id.: LB. Cgf.VII.30.945/1995.

⁴¹ Id.: LB. Cgtörv.II.31.257/1991.

⁴² Id.: LB. Cgf.II.30.724/1990., LB. Cgf.II.30.656/1991.

⁴³ Id.: LB. Cgf.II.30.656/1991.

⁴⁴ Id.: LB. Cgf.VII.31.993/1993.

⁴⁵ A társaság bejegyzését követően a tagok jogait és a társaság vagyonából őket megillető hányadot az üzletrész testesíti meg.

⁴⁶ Id.: LB. Cg.törv.II.31.473/1990., LB. Gf.II.33.696/1992., LB. Cgf.VII.32.278/1996.

– olyan amortizálódott vagyontárgy, amely értéktelen⁴⁷ – legyen szó ingóról (pl.: használatra alkalmatlanná vált, leromlott gép), vagy ingatlanról (pl.: kiégett, romba dőlt épület) –, nem lehet apport tárgya.

Az apportálás másik feltétele miatt a kizárólag állami tulajdonban lévő dolgok apportképességgel nem rendelkeznek, mert a Ptk. 173. § (1) bek. a) pontja alapján forgalomképtelenek; példaként két döntést emelünk ki:

– a távközlési alaphálózat, mint vagyontárgy forgalomképességét megteremtő 1992. évi XXV. törvény hatályba lépését⁴⁸ megelőzően a telefon- és telexvonalak nem voltak apportálható vagyontárgyak, elidegenítésük semmis volt;⁴⁹

– sem a természetes tavak vagy azok víztükrének meghatározott része, sem a vízfelület használati joga – a fenti indokok alapján – nem válhat a gazdasági társaság vagyona-vá;⁵⁰ a meghatározott vízterületek vízi létesítményeinek használati joga (az adott tényállásban⁵¹ a balatonföldvári kikötőben lévő hajóhely) csak a vízügyi hatóság engedélyével apportálható.

A kincstári vagyontárgyak viszont csak korlátozottan forgalomképesek a kizárólagos állami tulajdonban lévő dolgokkal ellentétben. "Kincstári vagyon"⁵² nem pénzbeli hozzájárulásként való szolgáltatása, vagy egyéb módon történő társasági tulajdonba adása a Kincstári Vagyoni Igazgatóság javaslatát követően, kizárólag a kincstári vagyonért felelős miniszter előzetes jóváhagyásával történhet. Kincstári vagyon ingyenes társasági tulajdonba adására csak közfeladat ellátása érdekében kerülhet sor.⁵³

Ingatlan rendelkezésre bocsátásakor, az ingatlanapportot nem fogadta el a bíróság azon esetben – s ez következik a II. részben az ingatlan kapcsán kifejtettekből –, amikor az apportőr nem rendelkezett még az ingatlan tulajdonjogával a társasági szerződés aláírásakor, mert ingatlannyilvántartási bejegyzési kérelme csak széljegyzetként szerepelt a tulajdoni lapon;⁵⁴ azaz földhivatali bejegyzés nélkül nem tekinthető az ingatlan tulajdonosának, és azt apportként nem ruházhatja át a társaságra.

Hasonlóan alakul a helyzet, ha jogerős közigazgatási határozat alapján az apportőr nem szerezheti meg az apportálni kívánt ingatlan tulajdonjogát.⁵⁵

Ugyancsak a korábbiakban ismertetettekhez kapcsolódik az, hogy olyan ingatlan, amelyre nézve elidegenítési és terhelési tilalmat jegyeztek be az ingatlan-nyilvántartásba, forgalomképtelen, és ezért nem is apportálható.⁵⁶

Ingatlanon végzett átalakítás és beépítés értéke nem apportképes, mert sem dolognak, sem vagyonértékű jognak nem tekinthető; ráadásul a munka alapjául szolgáló szerződésből származó esetleges kártérítési igény az apportőrt és nem a társaságot illeti meg.⁵⁷

A dologkapcsolatokra vonatkozóan kifejtettekből kiindulva megállapítható, hogy az önállóan birtokba nem vehető, forgalomképtelen vagyontömeg (alkotórész) apportképességgel nem rendelkezik.⁵⁸

⁴⁷ Id.: LB. Cg.törv.II.31.257/1991.

⁴⁸ 1992. május 8.

⁴⁹ Ptk. 173. § (2) bek., Id.: LB. Gtörv.II.31.740/1990.

⁵⁰ Id.: LB. Cg.törv.II.32.069/1990.

⁵¹ Id.: LB. Cg.törv.II.32.069/1990.

⁵² Id.: 1992. évi XXXVIII. tv. az államháztartásról (Áht.) 104.§, 109/A.§, 109/B. §.

⁵³ 1992. évi XXXVIII. törvény az államháztartásról (Áht.) 109/K. § (4) bek.

⁵⁴ Id.: LB. Cgf.VII.32.491/1992., LB. Cgf.VII.30.254/1994.

⁵⁵ Id.: LB.Gf.II.30.599/1990.

⁵⁶ Id.: LB. Cgf.VII.30.185/1995.

⁵⁷ Id.: LB. Cgf.II.31.174/1994.

⁵⁸ Id.: LB. Cg.törv.II.31.869/1990.

Szemben a Novotni Zoltán által kialakított véleménnyel,⁵⁹ mely szerint sok üzleti értékkel rendelkező tényező (üzletkör, ügynöki hálózat, szakmai kollektíva, stb.) lehetne apport, megalapozottabbnak tartjuk a Legfelsőbb Bíróság álláspontját:

– üzleti hírnév, üzleti kapcsolatok, üzletemberi hírnév, jövőbeli szerződések garantálása a társaság számára stb. jelentős vagyoni értékkel bíró dolgok, de forgalomképtelenek. Mindezek az apportőr személyéhez oly mértékben hozzá tapadó körülmények, amelyeket a gazdasági társaság csak addig tud a saját javára fordítani, amíg a rendelkezésre bocsátó tag meg nem válik a társaságtól.⁶⁰ Éppen e jellemző miatt ezen "apporttárgyak" szolgáltatáskori értékét is igen nehéz megállapítani.

– ugyanilyen okok alapján a tagok nem bocsáthatják apportként a társaság rendelkezésére harmadik személyekkel kötött "átalánydíjas megbízási szerződések teljesítéséhez szükséges hozzáértésüket".⁶¹

Végül a váltót, mint apportot érintve arra térnénk ki, hogy ezen értékpapír révén a társasággal szemben beszámításnak nincs helye, ily módon nem mentesíthetők a betét teljesítési kötelezettség alól a társaság tagjai⁶² (a hivatkozott esetben pénzkövetelés elengedését célozta az apportálás).

IV. Az apport megjelölése a gazdasági társaságok társasági szerződéseiben

A Gt. 11. § d) pontja és 12. § (1) bekezdése alapján⁶³ egyértelmű, hogy a nem pénzbeli betétek meghatározása kötelező tartalmi eleme a társasági szerződésnek. Ebből adódóan az apportok mibenlétének pontos körülírására – az előbbi három részben megállapítottak betartásával – van szükség (megnevezés, értékelés,⁶⁴ rendelkezésre bocsátás jogcíme), akár mennyiségi és fajtabeli szempontok⁶⁵ alkalmazásával is.

Amennyiben a társasági szerződés nem határozza meg pontosan az apporttárgyakat és azokra csak az ügyvezető nyilatkozatából lehet következtetni,⁶⁶ ez nem megfelelő módja az apportálásnak. Ráadásul az apport megjelöléséből mindig ki kell tűnnie annak, hogy milyen jogcímen (tulajdonjog, használati jog stb.) kerülne a társaság vagyonába.⁶⁷

Lehetőség van arra is – főképp terjedelmesebb apport-felsorolások esetén –, hogy az apporttárgyak meghatározására a társasági szerződés mellékletében, az apportlistán kerüljön sor.⁶⁸

"Ebben az esetben természetesen az apportlistát a társasági szerződéssel össze kell fűzni, ily módon a társasági szerződéssel egységet képez, de mivel utolsó lapként követi

⁵⁹ Novotni Zoltán: Társasági tulajdon, avagy a tulajdonosok társasága? Jogtudományi Közöny 1990/2., 68. pp

⁶⁰ Id.: LB. Gf.II.30.656/1991.

⁶¹ Id.: LB. Cgf.II.30.724/1990.

⁶² Id.: LB. Cgf.VII.31.993/1993.

⁶³ Gt. 11. §: A társasági szerződésben (alapító okiratban, alapszabályban) meg kell határozni ... d) a társaság jegyzett tőkéjét, a jegyzett tőke (a tagok vagyoni hozzájárulása) rendelkezésre bocsátásának módját és idejét; Gt. 12. § (1): A gazdasági társaság alapításához valamennyi tag (részvényes) vagyoni hozzájárulása szükséges. A tagok (részvényesek) vagyoni hozzájárulása pénzbeli hozzájárulásból (pénzbetétből), illetve a tagok (részvényesek) által a gazdasági társaság tulajdonába adott nem pénzbeli hozzájárulásból (nem pénzbeli betétből) áll.

⁶⁴ Id.: LB. Cgf.II.30.267/1992.

⁶⁵ Id.: LB. Cg.törv.II.32.069/1990.

⁶⁶ Id.: LB. Cgf.VII.33.720/1993., LB. Cgf.VII.30.185/1995.

⁶⁷ Id.: LB. Cgf.VII.33.720/1993., LB. Cgf.VII.30.185/1995.

⁶⁸ Id.: LB. Cgf.II.30.267/1992., LB. Cgf.II.30.772/1995.

az aláírásokkal lezárt társasági szerződést, az apportlistával kapcsolatos visszaélések csak akkor kerülhetnek el, ha az apportlistát is aláírják a társasági szerződést aláíró személyek.⁶⁹

Az idézetből kitűnőleg megállapítható az is, hogy szindikátusi szerződés, amely az apport szolgáltatás meghatározásán túl egyéb rendelkezéseket is tartalmaz, nem helyettesítheti az apportlistát.⁷⁰

Az alaki követelmények mellett a tartalmi kívánalmak is ugyanazok az apportlista esetén, mintha a társasági szerződésben kerülne sor a tag(ok) nem pénzbeli hozzájárulásának megjelölésére.

Természetesen felesleges apportlistát csatolni, ha a társasági szerződés már pontosan feltűntette az apporttárgyakat.⁷¹

V. A Gt. apporttal kapcsolatos rendelkezéseinek értelmezéséből adódó, esetleges hatások a LB gyakorlatára

Az 1998. június 16-án hatályba lépett új társasági törvény⁷² az "Általános rendelkezések" című részben, "A tag (részvényes) vagyoni hozzájárulása" cím alatt az 1988. évi VI. törvénnyel szemben, eltérő megfogalmazást⁷³ alkalmaz: ugyanis a vagyoni hozzájárulás fajtáinak (pénzbetét, nem pénzbeli betét) megjelölésén túl nem ad pontosabb meghatározást az apportot illetően. Míg tehát az 1988. évi VI. tv. 22. § (2) bekezdésében tisztázásra kerültek az apportálható vagyontárgyak csoportjai (dolog, szellemi alkotás, jog), és nagyjából a rájuk vonatkozó feltételek is (sorrendi elhelyezésük értelmezési problémákat okozott), addig az új Gt. a gazdasági társaságokra vonatkozó közös szabályok között az apport mibenlétét nem rendezi.

Ezzel szemben részvénytársaság és korlátolt felelősségű társaság esetén a régi⁷⁴ és az új⁷⁵ társasági törvény rendelkezései az apportképes vagyontárgyakat illetően tartalmilag egybevágnak.

⁶⁹ Id.: LB. Cgf.II.30.267/1992., LB. Cgf.II.30.772/1995.

⁷⁰ Id.: LB. Cgf.VII.33.572/1995.

⁷¹ Id.: LB. Cgf.II.31.344/1992.

⁷² 1997. évi CXIV. törvény a gazdasági társaságokról.

⁷³ 1988. évi VI. tv. 22. § (2) bek.: A társaság vagyona alapításkor a tagok pénzbetétéből (pénzbeli hozzájárulásból), valamint az általuk rendelkezésre bocsátott nem pénzbeli betétből (hozzájárulásból) áll. A nem pénzbeli betét bármilyen, vagyoni értékkel rendelkező forgalomképes dolog, szellemi alkotás és vagyoni értékű jog lehet. 1997. évi CXIV. tv. 12. § (1) bek.: A gazdasági társaság alapításához valamennyi tag (részvényes) vagyoni hozzájárulása szükséges. A tagok (részvényesek) vagyoni hozzájárulása pénzbeli hozzájárulásból (pénzbetétből), illetve a tagok (részvényesek) által a gazdasági társaság tulajdonába adott nem pénzbeli hozzájárulásból (nem pénzbeli betétből) áll.

⁷⁴ 1988. évi VI. tv. 161. § (3) bek.: Nem pénzbeli betétként - a 22. § (2) bekezdésében meghatározott feltételek fennállása esetén is - csak olyan végrehajtható dolgot, továbbá olyan szellemi alkotást vagy jogot lehet figyelembe venni, amelyet utóbb a gazdasági társaság harmadik személy hozzájárulása (engedélye) nélkül ruházhat át. 253. § (1) bek.: Nem pénzbeli hozzájárulásként - a 22. § (2) bekezdésében meghatározott feltételek fennállása esetén is - csak olyan végrehajtható dolgot, továbbá olyan szellemi alkotást vagy jogot lehet figyelembe venni, amelyet utóbb a gazdasági társaság harmadik személy hozzájárulása (engedélye) nélkül ruházhat át.

⁷⁵ 1997. évi CXIV. tv. 124. § (3) bek.: A jegyzett tőke részét képező nem pénzbeli hozzájárulás bármilyen vagyoni értékkel rendelkező forgalomképes dolog, illetve szellemi alkotás, valamint vagyoni értékű jog lehet. Nem pénzbeli hozzájárulásként csak olyan végrehajtás alá vonható dolgot és szellemi alkotást vagy jogot lehet figyelembe venni, amelyet utóbb a gazdasági társaság harmadik személy hozzájárulása (engedélye) nélkül ruházhat át. Ilyennek kell tekinteni, ha az engedélyt már a nem pénzbeli hozzájárulás szolgáltatásakor megadták. 208. § (2) bek.: A jegyzett tőke részét képező nem pénzbeli hozzájárulás bármilyen

A két jogszabály vonatkozó rendelkezései alapján – egyetértve Kisfaludi András felvetésével⁷⁶ – a következő megállapításra juthatunk:

– mivel az új Gt. közkereseti társaság, betéti társaság, közös vállalat kapcsán nem tartalmaz az általánost kiegészítő külön előírásokat a gazdasági társaságokba bevihető nem pénzbeli betétre vonatkozóan, így a Gt. 9. § (2) bekezdése értelmében a Ptk. 94. §-t kell alkalmaznunk; azaz e három társasági formánál csak dolgot (kivételesen ezzel egy megítélés alá eső vagyontárgyakat) lehetne apportálni, mert csak birtokba vehető dolog lehet tulajdonjog tárgya (az apportőr csak ezt ruházhat át a társaságra).

– részvénytársaságba és korlátolt felelősségű társaságba apportálás esetén azonban továbbra is alkalmazandók lennének a jelen tanulmányban lefektetett szempontok.

Az sem változtat ezen a helyzeten, hogy az 1997. évi CXLIV. tv. 12. § (1) bekezdésének indokolása tartalmazza azt, hogy minden vagyoni értékű, forgalomképes dolog, szellemi alkotás vagy jog lehet nem pénzbeli hozzájárulás, ugyanis a jogszabály indokolása csak értelmezési segítséget nyújt, annak tartalma nem kötelező a jogalkalmazóra nézve.

Ha a cégbíróságok következetesen tartanák magukat az új megfogalmazáshoz, akkor az apportálás révén diszkriminálnának a gazdasági társaságok között: közkereseti társaságba, betéti társaságba, közös vállalatba kevesebb fajta vagyontárgyat lehetne apportálni (az első részben ismertetett feltételek betartása mellett csak dolgokat és tárgyasult szellemi alkotásokat), mint a korlátolt felelősségű társaságba és a részvénytársaságba.

Reméljük, hogy az apport terén eddig meglévő józan, megfontolt ítélkezési gyakorlat inkább a törvény szelleméhez, mint betűjéhez fog igazodni...

lyen vagyoni értékkel rendelkező forgalomképes dolog, illetve szellemi alkotás, valamint vagyoni értékű jog lehet. Nem pénzbeli hozzájárulásként csak olyan végrehajtás alá vonható dolgot és szellemi alkotást vagy jogot lehet figyelembe venni, amelyet utóbb a részvénytársaság harmadik személy hozzájárulása (engedélye) nélkül ruházhat át. Ilyennek kell tekinteni, ha az engedélyt már a nem pénzbeli hozzájárulás szolgáltatásakor megadták.

⁷⁶ A gazdasági társaságok. Közgazdasági és Jogi Könyvkiadó, Bp., 1998.; 431. pp.

TEKLA PAPP

THE CONTRIBUTION IN KIND IN THE JUDGEMENTS OF THE
SUPREME COURT, AND THE INFLUENCE OF THE RULES ON
CONTRIBUTION IN KIND OF THE NEW COMPANY ACT TO THE
LEGAL PRACTICE

(Summary)

Such properties, intellectual properties and rights can and may be contribution in kind, which have marketable title and asset value.

In the essay may be read the requirements of the contribution in kind (asset value, marketable title, executable), among the three groups of contribution in kind (property, intellectual property, right) which can be given to the companies or cannot.

The rules of designation of contribution in kind finish this part of the article.

Finally the author analyses the regulations on contribution in kind of the new Company Act in that respect, whether the legal practice of the Supreme Court changes.